

Mindanao – ska freden äntl

Kriget på Mindanao i södra Filipinerna är över sedan regeringen och gerillarörelsen MILF i höstas skrev under ett fredsavtal. Den muslimska autonoma regionen Bangsamoro är på väg att skapas.

Text: Johan Augustin Bild: Jonas Gratzner



Det är en stor dag i mitten av januari för invånarna i den lilla byn Simuay i Maguindanao, provinsen som blev känd vid massakern år 2009 då 58

människor sköts till döds, däribland många journalister. Detta är en av de minst utvecklade provinserna på Mindanao med en muslimsk befolkning som utgör 85 procent. På skyltar längs vägen genom byn finns budskapen "Live Bangsamoro" (vilket syftar på den autonoma muslimska regionen som i framtiden ska utgöra fem provinser) och "Peace not war". Idag är Filippinernas president Benigno Aquino i Simuay och vägen kantas av förväntansfulla bybor som hoppas få en glimt av honom samtidigt som dånande helikoptrar bevakar skyn.

President Aquino ska hålla tal om framtiden efter att han och MILF, *Moro Islamic Liberation Front*, den 15 oktober förra året skrev under ett fredsavtal.

Här ska Bangsamoro, en autonom muslimsk region, bildas.

»Jag drömmer om mitt eget hus.«



Igår hölls en presskonferens då presidentens chefsförhandlare och närmaste medarbetare, samtliga fyra kvinnor, fastslog att Bangsamoro kommer att få en "ekonomisk boost" när handeln kan ske utan att hindras av oroligheterna som tidigare har plågat området. När det blir känt att Amnesty Press finns på plats, blir det dock stopp i få närvara vid presidentens presskonferens, med motiveringen att "Amnesty inte finns med på listan över erkända organisationer".

Simuay räknas som det regionala centrat för MILF i provinsen och det uppskattas att det finns ett par tusen ge-

rillasoldater i området: Många av dem står nu på lastbilsflak i den gassande förmiddagssolen, fullt beväpnade med k-pistar och granatkastare som en styrkedemonstration.

– De vill visa regeringen att de fortfarande har gott om vapen och inte är rädda för att använda dem, säger en bybo som står längs den dammiga vägen tillsammans med hundratals andra som väntar på att president Aquino ska anlända.

De flesta som har samlats här idag verkar rörande överens om att krig kostar mycket pengar och att det är hög tid för fred. En av dem är Insay Batong, 63, som började strida för MNLF mot regeringsstyrkorna 1974 och nio år senare gick över till MILF.

– Både MILF, regeringen och människorna här har blivit bankrutta på grund av kriget, säger han och utvecklar varför han tror att Bangsamoro kommer att förändra samhället till något positivt:

– Tidigare har ingen velat investera pengar i området men nu har lokala affärsverksamheter chansen att blomstra – vilket är bra för ekonomin!

Några som inte är lika entusiastiska över framtiden är ett 50-tal familjer som förrå sedan evakuerades från den närliggande provinsen Lanao del



En soldat från MILF på post.

igen bestå?



Sur, då deras hus brann ner i kriget. De har bott i en övergiven fallfärdig cementbyggnad, som mer påminner om en sönderbombad fabrikslokal än ett bostadshus, sedan dess. Trots löften av regeringen att de ska få tillgång till riktiga hus har ingenting hänt. Familjerna får cirka 150 kronor i månaden per familj att klara sig på. I övrigt odlar de grönsaker på ödetomten bakom byggnaden som de säljer i byn för att kunna försörja sina familjer. Några av barnen går i "madrassa", en slags muslimsk skola, medan andra inte ens har födelseattest.

– Nä, det kostar för mycket pengar, vi har inte råd med olika slags skolavgifter, berättar Myra Sanadi, 15.

Freden betyder inte så mycket för Myra, hon vill bara ha någonstans att kalla hem:

– Jag drömmer om mitt eget hus.

Mer pengar till undervisning var en av de punkter som diskuterades under gårdagens pressträff, men förutom att många av de muslimska barnen i Simuay inte ens har tillgång till offentliga skolor så saknas det på Simuay Junction Central School de flesta av de mest grundläggande saker.

– Vår grundskola har inte ens tillräckligt med betalda lärare, konstaterar rektorn Salima Ibrahim. Jag får ta in vo-

lontärer som lärare och vi saknar dessutom böcker och stolar till eleverna.

Trots stora ord från regeringen om pengar till undervisningen har inga bidrag kommit och Salima Ibrahim tror inte att bildandet av Bangsamoro kommer att förändra den saken:

– Våra ledare har lovat högre löner förr men vi är ett fattigt land och det blir inte bättre av alla naturkatastrofer som översvämningar och tyfoner – de lägger beslag på pengarna!

Hur kommer det bli med regional författning och lagstiftning när Bangsamoro beräknas bildas om tre år? Många frågetecken återstår, men klart står i alla fall att regionen kommer att ha ekonomiskt självstyre men fortfarande ligga under huvudstaden Manilas styre när det gäller saker som utrikespolitik och valuta. MILF:s chefsförhandlare Mohagher Iqbal ser nöjd ut efter Benigno Aquinos eftermiddagstal till byborna.

– Jag har förtroende för presidenten, säger Mohagher Iqbal. Fredssamtalen har gått bra, visst finns det fortfarande brott mot mänskliga rättigheter som inte har utträttats men vi rör oss i rätt riktning.

Enligt honom kan det bli tal om fler än de fem överenskomna provinserna i framtiden och på frågan om införandet av sharia så blir svaret att det redan skrivits in i ramverket för Bangsamoro och att det "gäller bara för muslimer".

Fortfarande återstår emellertid många "om" när det gäller det fredsavtal som har undertecknats efter 16 års förhandlingar. Menar gällande det påskrivna fredsavtalet som har kommit till genom sexton år av förhandlingar, menar Mohagher Iqbal:

– Vi har samma problem som i Palestina. Det handlar om en djup missstro mellan Filippinerna och moros (muslimer), eftersom vi har blivit styrda av regeringen så länge och det är en politisk fråga i allra största grad.

Mindanao är rikt på naturresurser som guld, koppar och odlingsmark och många menar att konflikten alltid handlat om rätten till mark, där landgrabbing är och har varit ett stort problem. Det återstår att se om alla inom MILF kommer respektera fredsavtalet eller om nya utbrytargrupper kommer bildas för att fortsätta upproret. ■



Tabalah vagnar sin fyramånaders dotter. Familjen bor på en skola som i 13 år har varit tillfälligt läger för familjer som har flytt från sina hem på grund av konflikten.



64-årige Batong började strida för MNLF 1974.

Fakta/Mindanao

Bangsamoro kommer utgöras av provinserna Tawi-Tawi, Sulu, Maguindanao, Lanao del Sur och Basilan samt städerna Marawi och Cotabato.

Under kolonialtiden fram till 1898 kallade spanjorerna muslimerna på Mindanao för "moros" eller morer. 1971 bildade Nur Misuari MNLF, *Moro National Liberation Front*, med målet att kämpa för sin egen "moro-stat". 1976 slöts ett fredsavtal efter medling av Libyen.

1981 bildades MILF, Moro Islamic Liberation Front, av Salamat Hashim med mål att bilda en separat muslimsk stat i södra Filippinerna. Abu Sayyaf, som bröt sig ur MNLF 1991 är den minsta och mest radikala av separatiströrelserna på Mindanao och dess medlemmar är kända för kidnappningar mot lösensummor. Även NPA, kommunistpartiet CPP:s väpnade gren, är sedan 1969 verksam på Mindanao. Fredssamtal inleddes i Oslo år 2011 men har inte lett någonstans.

Sammanlagt 120 000 människor beräknas ha dött i striderna som pågått sedan 1970-talet mellan kristna och muslimer samt regeringstrupperna på Mindanao.

»De vill visa regeringen att de fortfarande har gott om vapen.«